

P6_TA(2006)0128

Euroopa kultuuripealinnad (2007-2019) *I**

Euroopa Parlamendi õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse kultuurisündmusega "Euroopa kultuuripealinn" seotud ühenduse meede aastateks 2007 kuni 2019 (KOM(2005)0209 – C6-0157/2005 – 2005/0102(COD))

(Kaasotsustamismenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (KOM(2005)0209)¹;
 - võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 251 lõiget 2 ja artiklit 151, mille alusel komisjon Euroopa Parlamendile ettepaneku esitas (C6-0157/2005);
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 51;
 - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A6-0061/2006),
1. kiidab komisjoni ettepaneku muudetud kujul heaks;
 2. palub komisjonil asi uuesti Euroopa Parlamenti saata, kui ta kavatseb ettepanekut oluliselt muuta või selle teise tekstiga asendada;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile.

¹ ELTs seni avaldamata.

Euroopa Parlamendi seisukoht vastu võetud esimesel lugemisel 5. aprillil 2006 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr .../2006/EÜ, millega kehtestatakse kultuurisündmusega "Euroopa kultuuripealinn" seotud ühenduse meede aastateks 2007 kuni 2019

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse *asutamislepingut*, eriti selle artiklit 151,

võttes arvesse komisjoni *ettepanekut*,

võttes arvesse *Regioonide Komitee* arvamust,²

toimides vastavalt asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetlusele³

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1419/1999/EÜ⁴ kehtestati kultuurisündmusega "Euroopa kultuuripealinn" seotud ühenduse meetmed aastateks 2005 kuni 2019.
- (2) Kultuurisündmuse "Euroopa kultuurilinn" kuni 2004. aastani saavutatud tulemuste uurimine näitas, et sündmusel on positiivne mõju, kui arvestada massiteabevahendite vastukaja, kultuuri ja turismi arengut ning linnaelanike arusaamist nende linna valimise tähtsusest; *meedet* tuleb siiski parendada, *eelkõige pidades silmas selle pikaajalist mõju kõnealuse linna ja piirkonna kultuurilisele arengule*.
- (3) *Võimaldades linnadel kaasata neid ümbritsevat piirkonda, sh saari, saab jõuda laiema hulga rahvani ja võimendada sündmuse mõju*.
- (4) Sündmuse huvirühmad rõhutasid otsuses nr 1419/1999/EÜ sätestatud valikuprotsessi probleeme ning soovitasid ettepanekuid kontrollida, eelkõige nende Euroopa mõõtme suurendamiseks, *konkurentsi soodustamiseks ja valikukomisjoni rolli uueks määratlemiseks*.
- (5) Euroopa kultuuripealinna olulisus ja mõju tingivad vajaduse *luua* valiku tegemiseks segaprotsess, mis kaasaks nii riikliku kui Euroopa tasandi, ning kehtestada tugev kontroll *ja nõustamine riikliku osa kaasamiseks ja Euroopa mõõtme tugevdamiseks*.

² 17. novembri 2005. aasta arvamus. (ELTs seni avaldamata).

³ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2006. aasta seisukoht.

⁴ EÜT L 166, 1.7.1999, lk 1. Otsust on muudetud otsusega nr 649/2005/EÜ (ELT L 117, 4.5.2005, lk 20).

- (6) Sündmuse ettevalmistusetapp on meetme eesmärkidele vastava edu tagamiseks ülioluline.
- (7) *Meetme Euroopa lisandväärtuse tagamiseks on pärast nimetamist vaja kontrollietappi, mille käigus esiteks hoolitsetakse kultuuriprogrammile kehtestatud kriteeriumide täitmise eest ja teiseks antakse erialast nõu ja abi.*
- (8) *Luuakse kuuest riiklikust ja seitsmest Euroopa eksperdist koosnev komisjon; kogu 13 eksperdist koosnev komisjon (valikukomisjon) jälgib valikuetappi kuni linna nimetamiseni; vaid seitse komisjoni Euroopa eksperti (kellest moodustub "kontrolli- ja nõustamiskomisjon") jälgivad kontrollietappi ja annavad pealinnadele juhtnööre kontrollietapil kuni sündmuse toimumiseni.*
- (9) *Nii kandidaatlinnade kui ka kultuuripealinnadeks nimetatud linnade toetamiseks ja abistamiseks tuleb avada veebileht "Euroopa kultuuripealinnad" (kandideerimine, valik, rakendamine ja lingid), mida komisjon jooksvalt hooldab ja korrapäraselt ajakohastab.*
- (10) *On tähtis julgustada hea tava levitamist, eelkõige et tagada meetme Euroopa lisandväärtus. Endiste ametlike Euroopa kultuuripealinnade võrgustikke tuleks seetõttu julgustada võtma edasiviivat rolli oma kogemuste ja parimate tavade jagamisel tulevaste Euroopa kultuuripealinnadega, eelkõige ettevalmistusetapil tehtud vahetuste põhjal.*
- (11) Oluline on tunnustada programmi kvaliteeti seoses meetme eesmärkide ja kriteeriumidega ja eelkõige seoses Euroopa lisandväärtusega, andes välja *auhinna rahalise toetuse näol.*
- (12) *Sündmuse "Euroopa kultuuripealinn" pikaajalise mõju tagamiseks on soovitatav kasutada asjakohast initsiatiivi ning seeläbi loodud struktuure ja võimekust kultuuri kestva arengustrateegia alusena nendes linnades.*
- (13) *Et võimaldada kolmandatel riikidel osa võtta Euroopa kultuurialgatustest, tuleks uurida "Euroopa kultuurikuu"⁵ või muid sarnaseid initsiatiive.*
- (14) Käesolevas otsuses sätestatud nimetamisprotsess peab kestma kuus aastat kuni rakendamiseni; seda ajavahemikku ei saa tagada aastateks 2011 ja 2012, kuna käesolev otsus jõustub 2007. aastal. Nendeks aastateks toimub nimetamine vastavalt otsuse nr 1419/1999/EÜ sätetele.
- (15) Selguse huvides tuleks otsus nr 1419/1999/EÜ kehtetuks tunnistada ning asendada käesoleva otsusega,

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

⁵ 18. mai 1990. aasta nõukogu kultuuriministrite istungi järeldused, mis käsitlevad tulevast sobivust Euroopa kultuuripealinnaks ja erisündmust "Euroopa kultuurikuu" (EÜT C 162, 3.7.1990, lk 1).

Artikkel 1

Sisu

Käesolevaga kehtestatakse ühenduse meede "Euroopa kultuuripealinn", et rõhutada Euroopa kultuuride rikkust ja mitmekesisust ja nende ühiseid jooni ning edendada Euroopa elanike suuremat vastastikust tutvumist.

Artikkel 2

Juurdepääs meetmele

1. Liikmesriikide ***ja pärast 31. detsembrit 2006 Euroopa Liiduga ühinevate riikide*** linnasid võib nimetada ***kordamööda*** Euroopa kultuuripealinnaks üheks aastaks ***lisas sätestatud järjekorras***.
2. Nimetada saab ühe linna igast ***lisas toodud*** loetelus märgitud liikmesriigist.

Loetelus sätestatud kronoloogilist järjestust võib muuta asjaomaste liikmesriikide vastastikusel kokkuleppel.

Artikkel 3

Taotlused

1. Iga taotlus sisaldab Euroopa mõõtmega kultuuriprogrammi, mis põhineb peamiselt kultuurikoostööl vastavalt asutamislepingu artiklis 151 sätestatud eesmärkidele ja meetmetele.
2. Sündmuse kultuuriprogramm koostatakse spetsiaalselt asjaomase aasta Euroopa kultuuripealinna jaoks, rõhutades Euroopa lisandväärtust vastavalt ***artiklis 4*** sätestatud kriteeriumidele.
3. ***Programm peab olema kooskõlas vastava liikmesriigi riikliku kultuuristrateegia või -poliitikaga või vajadusel iga piirkondliku kultuuristrateegiaga vastavalt liikmesriigi halduskorraldusele, tingimusel et seesuguse strateegia või poliitika eesmärgiks ei ole nende linnade arvu piiramine, mida võidakse esitada kultuuripealinnaks käesoleva otsuse kohaselt.***
4. Programm kestab ühe aasta. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad linnad valida lühema ajavahemiku.

Samaks aastaks nimetatud linnade programmide vahel tuleb luua seosed.

Linnad võivad oma programmi lülitada neid ümbritseva piirkonna.

Artikkel 4 **Kandideerimiskriteeriumid**

Kultuuriprogramm peab vastama järgmistele kriteeriumidele, mis jagatakse kahte kategooriasse nimetusega "Euroopa mõõde" ja "Linn ja kodanikud":

"Euroopa mõõtme" puhul peab programm:

- a) tugevdama koostööd asjaomaste liikmesriikide ja teiste liikmesriikide kultuurialal tegutsejate, kunstnike ja linnade vahel mis tahes kultuurivaldkonnas;**
- b) rõhutama Euroopa kultuurilise mitmekesisuse rikkust;**
- c) tooma esile Euroopa kultuuride ühised aspektid.**

"Linna ja kodanike" puhul peab programm:

- a) soodustama linna ja selle ümbruse elanike osalust ning suurendama nende ja ka välismaalt pärit inimeste huvi;**
- b) olema jätkusuutlik ning olema linna pikaajalise kultuurilise ja sotsiaalse arengu lahutamatu osa.**

Artikkel 5 **Taotluste esitamine**

1. Taotluste esitamise kutse avaldavad igal aastal asjaomased liikmesriigid hiljemalt kuus aastat enne kõnealuse sündmuse kavandatavat algust.

Nendes taotluste esitamise kutsetes, mis on suunatud kandideerivatele linnadele, nimetatakse käesoleva otsuse artiklis 4 sätestatud kriteeriumid ja komisjoni veebilehel **kättesaadav juhend**.

Iga taotluste esitamise kutse puhul kavandatakse ettepaneku esitamise tähtajaks hiljemalt kümme kuud pärast avaldamist.

Kutsete alusel saadud ettepanekutes esitatakse ülevaated programmidest, mida kandidaatlinnad kavatsesid asjaomasel aastal ellu viia.

2. Asjaomased liikmesriigid teavitavad ettepanekutest komisjoni.

Artikkel 6 **Valikukomisjon**

1. Valikukomisjon asutatakse, et hinnata kandidaatlinnade ettepanekuid ning soovitada asjaomasel liikmesriigil üles seada üks linn.
2. Valikukomisjonil on 13 liiget. **Seitse liiget nimetatakse Euroopa institutsioonide poolt: kaks** Euroopa Parlamendi, **kaks** nõukogu, **kaks** komisjoni ja **üks** Regioonide Komitee poolt. **Ülejäänud kuus liiget nimetatakse** asjaomase liikmesriigi poolt **komisjoniga konsulteerides. Seejärel nimetab liikmesriik ametlikult valikukomisjoni.** Valikukomisjon nimetab oma eesistuja Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni ja Regioonide Komitee nimetatud isikute hulgast.
3. **Need** valikukomisjoni liikmed on sõltumatud eksperdid, kellel ei ole huvide konflikti, **mis puudutab taotluse esitamise kutsele vastanud linnu**, ning kellel on piisavalt kogemusi ja teadmisi kultuurivaldkonnas, linnade kultuuriarengu vallas ja Euroopa kultuuripealinna sündmuse **korraldamisel**.

Euroopa institutsioonide esitatud seitse liiget nimetatakse kolmeks aastaks. Erandina nimetab käesoleva otsuse jõusoleku esimesel aastal komisjon kaks eksperti üheks aastaks, Euroopa Parlament kaks eksperti kaheks aastaks, nõukogu kaks eksperti kolmeks aastaks ja Regioonide Komitee ühe eksperti kolmeks **aastaks**.

Artikkel 7 Eelvalik

1. Iga asjaomane liikmesriik kutsub kokku *artiklis 6* sätestatud valikukomisjoni hiljemalt viis aastat enne sündmuse kavandatavat algust.
2. Iga valikukomisjon hindab taotluste esitamise kutsele vastanud linnade ettepanekuid, hinnates neid vastavalt *artiklis 4* sätestatud kriteeriumidele.

Ta koostab esialgse loetelu kandidaatidest, kes pääsevad edasi, ning teeb aruande kandidaatlinnade ettepanekutest ja esitab soovitud esialgselt välja valitud kandidaatidele.

Ta esitab aruande pädevale liikmesriigile ja komisjonile. **Kõik asjaomased liikmesriigid kiidavad ametlikult heaks valikukomisjoni aruannetel põhineva nimekirja.**

Artikkel 8 Lõppvalik

1. Esialgselt välja valitud linnad koostavad oma lõpliku ettepaneku ning edastavad valmis pakkumise asjaomasele liikmesriigile, mis edastab selle seejärel komisjonile.
2. Iga asjaomane liikmesriik kutsub kokku vastava valikukomisjoni lõppvaliku tegemiseks üheksa kuud pärast **eelvaliku koosolekut**.

Valikukomisjon hindab esialgselt valitud linnade muudetud programme vastavalt käesoleva meetme kriteeriumidele ning valikukomisjoni poolt eelvaliku koosolekul antud soovitudele.

Ta koostab esialgselt valitud kandidaatide programmide kohta aruande, tehes soovituse ühe linna nimetamiseks Euroopa kultuuripealinnaks.

Aruandes esitatakse ka soovitud valitud linnale seoses asjaomasel aastal saavutatavate edusammude ja arenguga, kui nõukogu nimetab selle linna Euroopa kultuuripealinnaks.

Aruanne esitatakse asjaomasele liikmesriigile ja komisjonile. See avaldatakse komisjoni internetilehel.

Artikkel 9 Nimetamine

1. Iga asjaomane liikmesriik seab üles ühe linna Euroopa kultuuripealinnaks ning teavitab sellest Euroopa Parlamenti, nõukogu, komisjoni ja regioonide komiteed hiljemalt neli aastat enne sündmuse kavandatavat algust.

Ülesseadmisest teavitamisel tuleb lisada valikukomisjoni aruandel põhineva otsuse õigustus.

Ülesseadmisel võetakse arvesse valikukomisjoni tehtud soovitusi.

2. Euroopa Parlament võib edastada arvamuse komisjonile hiljemalt **kolm** kuud pärast asjaomaste liikmesriikide ülesseadmiste kättesaamist.

Nõukogu nimetab Euroopa Parlamendi arvamuse ja valikukomisjonide aruannetele tuginevate põhjenduste põhjal koostatud komisjoni soovituse alusel asjaomased linnad ametlikult Euroopa kultuuripealinnadeks selleks aastaks, milleks nad on üles seatud.

Artikkel 10 **Kontrolli- ja nõustamiskomisjon**

1. **Luuakse kontrolli- ja nõustamiskomisjon, kes kontrollib meetme eesmärkide ja kriteeriumide rakendamist ning toetab ja suunab pealinnu alates nende nimetamisest kuni Euroopa kultuuripealinna sündmuse alguseni.**
2. **Vastav komisjon koosneb seitsmest eksperdist, kelle nimetavad Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon ja Regioonide Komitee nagu osutatud artikli 6 lõikes 2. Lisaks võib asjaomane liikmesriik nimetada sellesse komisjoni ühe vaatleja.**

3. *Asjaomased linnad esitavad komisjonile eduaruanded kolm kuud enne kontrolli- ja nõustamiskomisjoni koosolekuid.*
4. *Komisjon kutsub kokku kontrolli- ja nõustamiskomisjoni ning asjaomase linna esindajad. Kontrolli- ja nõustamiskomisjon kutsutakse kokku kahel korral, et nõustada ja hinnata sündmuse ettevalmistusi, aitamaks linnadel välja töötada tugeva Euroopa mõõtmega kõrgekvaliteedilist programmi. Esimene koosolek toimub vähemalt kaks aastat enne sündmuse algust; teine koosolek vähemalt kaheksa kuud enne sündmuse algust.*
5. *Pärast iga koosolekut avaldab kontrolli- ja nõustamiskomisjon aruande sündmuse ettevalmistuste käigu ja vajalike edasiste sammude kohta. Aruannetes osutatakse erilist tähelepanu sündmuse Euroopa lisandväärtusele kooskõlas artiklis 3 sätestatud kriteeriumide ja valikukomisjoni ning kontrolli- ja nõustamiskomisjoni aruannetes toodud soovitustega.*
6. *Aruanded edastatakse komisjonile ning asjaomastele linnadele ja liikmesriikidele. Need avaldatakse ka komisjoni veebilehel.*

Artikkel 11 *Auhind*

Aruande põhjal, mille esitab kontrolli- ja nõustamiskomisjon oma teise koosoleku järel kaheksa kuud enne sündmuse algust nagu osutatud artikli 10 lõikes 4, annab komisjon nimetatud linnadele Melina Mercouri nimelise auhinna, tingimusel, et nad täidavad artiklis 3 sätestatud kriteeriume ning on rakendanud nii valikukomisjoni kui ka kontrolli- ja nõustamiskomisjoni soovitusi. Auhind on rahaline ning see antakse välja täies mahus hiljemalt kolm kuud enne vastava aasta algust.

Artikkel 12 *Hindamine*

Igal aastal tagab komisjon kultuurisündmuse "Euroopa kultuuripealinn" eelneva aasta tulemuste välise ja sõltumatu hindamise vastavalt käesolevas otsuses sätestatud meetme eesmärkidele ja kriteeriumidele.

Hindamise aruande saadab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning *Regioonide Komiteele sündmusele "Euroopa kultuuripealinn" järgneva aasta lõpuks.*

Artikkel 13 *Kehtetuks tunnistamine*

Käesolevaga tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1419/1999/EÜ. *Nimetatud otsust kohaldatakse*

siiski jätkuvalt nende linnade puhul, mis on nimetatud 2007., 2008. ja 2009. aasta kultuuripealinnadeks.

Artikkel 14 Üleminekusätted

1. Otsuse nr 1419/1999/EÜ põhjal 2010. aastaks Euroopa kultuuripealinnaks nimetatud linnade puhul kohaldatakse käesoleva otsuse **artiklis 10** sätestatud kontrollimenetlust. Komisjon **annab** nimetatud linnadele auhinna käesoleva otsuse artikli 11 põhjal.
2. Erandina **artiklitest 3–9** kohaldatakse 2011. ja 2012. aastaks Euroopa kultuuripealinnaks **ülesseatud** linnade suhtes järgmist otsustusmenetlust:
 - 1) Liikmesriikide linnad nimetatakse Euroopa kultuuripealinnaks järjekorras vastavalt lisas esitatud loetelule.
 - 2) Iga liikmesriik teatab järjekorras ühe või mitme linna ülesseadmisest Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja *Regioonide Komiteele*.
 - 3) Ülesseadmisest teatatakse hiljemalt neli aastat enne kõnealuse sündmuse kavandatavat algust ning sellele võib lisada soovitusel asjaomaselt liikmesriigilt.
 - 4) Komisjon moodustab igal aastal valikukomisjoni, kes meetme eesmärgi ja omadusi arvesse võttes esitab ühe või mitme kandidaadi ülesseadmise kohta aruande.
 - 5) Valikukomisjon koosneb seitsmest sõltumatust *juhtivast* isikust, kes on kultuuriala asjatundjad ning kelle hulgast kaks nimetab Euroopa Parlament, kaks nõukogu, kaks komisjon ja ühe *Regioonide Komitee*.
 - 6) Valikukomisjon edastab aruande komisjonile, Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
 - 7) Euroopa Parlament võib komisjonile edastada oma arvamuse ühe või mitme kandidaadi ülesseadmise kohta hiljemalt kolm kuud pärast aruande kättesaamist.
 - 8) Nõukogu nimetab Euroopa Parlamendi arvamuse ja valikukomisjoni aruande põhjal koostatud komisjoni soovitusel alusel asjaomase linna ametlikult Euroopa kultuuripealinnaks selleks aastaks, milleks ta on üles **seatud**.
3. Erandina **artiklist 4** kohaldatakse otsuse nr 1419/1999/EÜ artiklis 3 ja II lisas sätestatud kriteeriume 2010., 2011. ja 2012. aasta kultuuripealinnade puhul, välja arvatud juhul, kui kõnealune linn otsustab võtta oma programmi aluseks artiklis 4 sätestatud kriteeriumid.

Artikkel 15
Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2007, välja arvatud artikkel 5, mida kohaldatakse käesoleva otsuse jõustumisest.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

"Euroopa kultuuripealinna" kandidaatide nimetamise järjekord⁶

2007	Luksemburg	Rumeenia ⁷
2008	Ühendkuningriik	
2009	Austria	Leedu
2010	Saksamaa	Ungari
2011	Soome	Eesti
2012	Portugal	Sloveenia
2013	Prantsusmaa	Slovakkia
2014	Rootsi	Läti
2015	Belgia	Tšehhi Vabariik
2016	Hispaania	Poola
2017	Taani	Küpros
2018	Madalmaad	Malta
2019	Itaalia	Bulgaaria ⁸

⁶ Irimaal oli õigus esitada Euroopa kultuuripealinn 2005. aastal, Kreekal 2006. aastal.

⁷ Vastavalt otsusele nr 1419/1999/EÜ määrati Rumeenia linn Sibiu Euroopa kultuuripealinnaks 2007. aastaks.

⁸ Vastavalt ELiga liitumisele osaleb Bulgaaria 2019. aasta Euroopa kultuuripealinna sünnimisel.